

Bakgrunnsdokument om Svanemerkede
Kaffetjenester

Versjon 2.1 • 18. oktober 2023 – 31. desember 2028

Innhold

1	Miljøpåvirkning av kaffetjenesten	3
2	Begrunnelse for kravene	7
3	Beskrivelse av tjenesten	9
4	Råvarer: Kaffe, te, kakao og melk	9
5	Kaffemaskiner	16
6	Gjenbruk	22
7	Transport	23
8	Kjemikalier	25
9	Kundens miljørutiner	27
10	Innkjøp av miljømerkede varer og tjenester.....	31
11	Miljøledelse	32
12	Poengsammenstilling	34
13	Endringer sammenlignet med tidligere versjon.....	34

100 Kaffetjenester, versjon 2.1, 27. juni 2024

Merk. I dette bakgrunnsdokumentet forekommer større sammenhengende tekstavsnitt på flere forskjellige skandinaviske språk. Årsaken er at Nordisk Miljømerkings kriterier utvikles i et tett nordisk samarbeid, hvor alle land deltar i prosessen.

Nordisk Miljømerking har vurdert at denne variasjonen i språkene, så lenge det er snakk om større sammenhengende avsnitt, kan betraktes som en bekreftelse av det tette nordiske samarbeidet, som er styrken i utviklingen av Svanemerkets kriterier.

Kontaktinfo

Nordisk ministerråd besluttet i 1989 å innføre en frivillig offisiell miljømerking, Svanemerket. Nedenstående organisasjoner/foretak er tildelt ansvaret for det offisielle miljømerket Svanemerket, av respektive lands regjering. For mer informasjon se nettsidene:

Danmark

Miljømærkning Danmark
info@ecolabel.dk
www.svanemaerket.dk

Island

Norræn Umhverfismerking
á Íslandi
svanurinn@ust.is
www.svanurinn.is

Finland

Miljömärkning Finland
joutsen@ecolabel.fi
https://joutsenmerkki.fi/

Norge

Miljømerking Norge
info@svanemerket.no
www.svanemerket.no

Dette dokument kan bare kopieres i sin helhet og uten noen form for endring. Sitater fra dokumentet kan benyttes hvis kilden, Nordisk Miljømerking, oppgis.

Sverige

Miljömärkning Sverige
info@svanen.se
www.svanen.se

Sammendrag

Kriteriene består av 27 obligatoriske krav og 6 poengkrav.

Svanemerkede kaffetjenester oppfyller strenge miljøkrav og har tatt et helhetsgrep om miljøarbeidet sitt, og er blant de miljømessig beste i sin bransje. Produktgruppen omfatter all leveranse av kaffemaskiner, råvarer, service og vedlikehold.

Kravene er oppdatert med bakgrunn i dialog med bransjen, samt oppdatert analyse av relevans, potensiale og styrbarhet.

De største endringene sammenlignet med generasjon 1:

- Endring av produktgruppedefinisjonen. Tidligere kunne kaffetjenesten tilby en Svanemerket "linje" i sitt sortiment, hvor utvalgte kaffemaskiner og deler av kaffeleveransen måtte oppfylle kravene. Hele tjenesten må nå oppfylle kravene, det vil si at kravene stilles til kaffetjenesten som helhet og at alle kaffemaskiner, og alle råvarer må oppfylle kravene.
- Krav til høy andel sertifisert og økologiske råvarer, hvor kravet stilles til alt salg av råvarer. Med sertifisert menes blant annet økologisk, Rainforest Alliance og Fairtrade.
- Innføring av motiverende poengkrav, for å øke fleksibiliteten. Virksomheten får poeng for innkjøp av sertifisert og økologisk kaffe, te, kakao og melk over minimum grenseverdi, innkjøp av kaffe dyrket i skogslandbruk, hvis de ikke selger engangsartikler, samt innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester.
- Innledende krav om informasjon om virksomheten.
- Energikrav til nyinnkjøp av kaffemaskiner innføres når ny teststandard er på plass, i 2024.
- Innføring av sirkulære krav med fokus på gjenbruk av kaffemaskiner og dens komponenter.
- Oppdaterte krav til kaffetjenestens transport.
- Oppdaterte kjemikaliekrav.
- Krav for forebygging av bruk av engangsartikler.
- Endring i krav til miljøledelse.

1 Miljøpåvirkning av kaffetjenesten

Kaffetjenestens miljøpåvirkning knyttes hovedsakelig til kaffemaskinene, kaffe og andre råvarer, transport, kjemikalier til rengjøring, engangsartikler og andre forbruksartikler.

I kriteriene til kaffetjenester er alle vesentlige miljøforhold i livsløpet vurdert. Nordisk Miljømerking har analysert relevans, potensiale og styrbarhet (RPS-analyse). RPS-analysens formål har vært å tydeliggjøre hvor det kan oppnås størst miljønytte ved å stille krav. Resultatene av analysen vises i tabellen under og er bakgrunnen for hvilke områder og hvilket omfang Nordisk Miljømerking stiller krav til kaffetjenesten.

Tabell 1 Sammenstilling av RPS-analysen gjort for kaffetjenester

Overordnet prioritering	Område Vurdering av RPS: Høy, middels eller lav	Kommentarer
Råvarer		
Kaffe: Høy	Råvarer: Kaffe R: Høy P: Høy S: Middels	Kaffen som blir benyttet av kaffetjenestens kunder har høy RPS. Kaffen er en viktig verdikjede i verdens matsystem, men også et miljøproblem og offer for klimaendringer. Det er en klimabelastende råvare med tanke på klimagassutslipp pr. produserte kg, samt en råvare som krever mye landareal for å dyrke. Kaffeplanten er følsom for temperatur, fuktighet, varme, og på grunn av klimaendringer flyttes dyrkingen til nye områder høyere og høyere opp. Kaffe er en viktig grunn til avskoging i verden. RPSen for kaffe vurderes til høy, og Nordisk Miljømerking stiller derfor krav på flere områder. Potensiale for kaffe dyrket ansvarlig og bærekraftig er vurdert til middels, da kaffetjenester trenger store mengder med kaffe og forutsigbare leveranser. Det er mange ledd fra innkjøp til produksjon, og man må stille strenge krav for å få kontroll på verdikjeden. Styrbarheten vurderes til høy, og Nordisk Miljømerking stiller krav som sikrer at de som fokuserer på ansvarlig produksjon av kaffe oppnår kravene.
Ansvarlig- og sosialt ansvarlig sertifisert kaffe: Høy	Ansvarlig- og sosialt ansvarlig sertifisert kaffe R: Høy P: Høy S: Middels	Produksjon av kaffe har en betydelig miljøpåvirkning og er også knyttet til sosiale utfordringer. Potensialet er også høyt siden det eksisterer troverdige sertifiseringsordninger knyttet til produksjon av kaffe, både når det gjelder bærekraftig produksjon, økologi og sosial ansvarlighet. Potensialet for sertifisert kaffe er høyt når det gjelder sosial ansvarlighet. Potensialet for økologisk kaffe er middels, da tilgjengeligheten av økologisk kaffe er lavere og prisen for økologisk kaffe er høyere. Globale utfordringer har ført til en kraftig prisstigning på kaffe (varierer fra 20-55 %) generelt, og prisdifferansen mellom økologisk kaffe og sosialt ansvarlig sertifisert kaffe er redusert i denne sammenhengen. Styrbarheten er vurdert til middels, da det er kaffetjenestens kunde som tar siste avgjørelse angående hvilken kaffe de ønsker å kjøpe. Likevel er utvalget av kaffe tjenesten tilbyr og prissetting med på å styre hvilke valg kunden tar.
Økologisk sertifisert kaffe: Middels	Økologisk sertifisert kaffe R: Høy P: Middels S: Middels	Selv om sertifisering av kaffe er positivt og viktig, skal man være bevisst på at det å få sertifisert sin kaffe kan være dyrt og ressurskrevende. Sertifisering kan derfor være uaktuelt for flere kaffebønder, selv om de drifter økologisk og har gode arbeidsforhold. Som en konsekvens av dette er "direkte handel" med bønder hvor sporbarhet, ansvarlig produksjon, rettferdig pris og sosiale forhold er ivaretatt, uten en sertifiseringsordning, en økende trend innenfor kaffebransjen. Bonden på sin side slipper utgifter til sertifisering, og dokumenterer forholdene direkte til innkjøper. Dette er avgjørende for flere småskala kaffebønder. Direkte handel er først og fremst fremtredende blant mindre kaffebærere og kaffebrennerier som tilbyr kvalitetskaffe, men det kan også bli relevant for kaffetjenester i fremtiden.
Kaffe Skogslandbruk: Middels til lav	Kaffe: Skogslandbruk: R: Høy P: Lav S: Middels	Lite kunnskap om utarming av jord ved drift av plantasjer er en utfordring. Skogslandbruk er planting av trær og busker sammen med tradisjonelt landbruk. Trær som plantes tilfører jorden næring, gir skygge og beskytter uttørring samt forhindrer erosjon. Relevansen er høy, og Nordisk Miljømerking ønsker å premiere de som kjøper kaffe fra produsenter som driver skogslandbruk. Pga. den lave tilgangen på kaffe fra skogslandbruk, vurderes potensialet for lavt, men total RPS er middels til lav.

Middels til lav	<p>Råvarer: Te, kakao, sukker</p> <p>R: Middels P: Middels S: Lav</p>	<p>RPS til råvarer som benyttes i tillegg til kaffe, som for eksempel te, kakao og sukker, er vurdert til middels til lav.</p> <p>Vurderingen potensial tilsvare vurderingen gjort for kaffe. Samtidig er leveransen i kg av disse råvarene kun en brøkdel sammenlignet med leveransen av kaffe til en kaffetjeneste, og relevansen vurderes derfor til middels. En grunn til at leveransen av disse råvarene ikke har et høyt volum, er at kaffetjenestens kunder ofte ønsker å kjøpe inn råvarer som te, sukker og melk selv, og styrbarheten vurderes derfor til lav.</p>
Kaffemaskinene		
Høy	<p>Kaffemaskin: Energiforbruk i driftsfase, nyinnkjøp</p> <p>R: Høy P: Høy S: Middels</p>	<p>Det er høy RPS for kaffemaskinenes energiforbruk i driftsfasen ved nyinnkjøp av kaffemaskiner.</p> <p>Ved å benytte energieffektive kaffemaskiner, reduseres miljøpåvirkningen til tjenesten, og relevansen vurderes til høy.</p> <p>Energiprestasjonen til nye kaffemaskiner blir bedre og bedre. Samtidig er det stor variasjon i energiforbruket til en kaffemaskin alt avhengig av hvilken type kaffemaskin det er snakk om. Ulike kaffemaskiner krever ulik mengde energi. For eksempel vil en kaffemaskin som kverner bønner kreve mer energi enn en kaffemaskin som filtrer kaffe eller benytter frysetørret kaffe. En kaffemaskin med større vanntank krever mer energi enn en kaffemaskin med mindre vanntank osv. På grunn av de ulike valgmulighetene vurderes potensialet derfor til høyt. Likevel anses styrbarheten ved nyinnkjøp å være middels, siden tjenesten ønsker å tilby ulike størrelser av maskiner, og det til sist er kunden som avgjør hvilken kaffemaskin som velges.</p>
Middels	<p>Kaffemaskin: Energiforbruk i driftsfase, eksisterende maskiner</p> <p>R: Høy P: Lav S: Lav</p>	<p>For kaffemaskiner tjenesten allerede har kjøpt inn, vurderes RPSen til middels.</p> <p>Ved å benytte energieffektive kaffemaskiner reduseres miljøpåvirkningen til tjenesten, og relevansen vurderes til høy. Potensialet og styrbarhet vurderes til lavt, da maskinene allerede er kjøpt inn, og miljøbelastningen vil bli mye større om alle tjenestens kaffemaskiner skulle byttes ut. Samtidig er det viktig å få oversikt over kaffemaskiner med dårlige energiprestasjoner og tilby kunder mer energieffektive maskiner når det tid for utskiftning av kaffemaskinen. Å vite hvordan du bruker ulike funksjoner til kaffemaskiner, kan være med å styre energiforbruket.</p>
Høy	<p>Kaffemaskin: Vedlikehold og reparasjon</p> <p>R: Høy P: Middels - Høy S: Middels</p>	<p>Det er høy RPS for vedlikehold og reparasjon av kaffemaskiner. Relevansen er høy, da produksjon av kaffemaskiner har en høy miljøbelastning med tanke på materialene som blir benyttet, utvinning, produksjon og transport av disse. Potensialet vurderes til middels til høyt, og erfaring tilsier at en godt vedlikeholdt kaffemaskin holder lenger. Gode vedlikeholdsrutiner, jevnlig service og utskiftning av komponenter vil forlenge levetiden til en kaffemaskin.</p> <p>Samtidig vil en kaffemaskin på et stort kontorlokale, som er i kontinuerlig drift hver arbeidsdag, ha en begrenset levetid, da for eksempel kaffekvern med kvernblader, slanger og pakninger hurtigere blir slitt. Styrbarheten vurderes derfor til middels.</p>
Høy	<p>Kaffemaskin: Gjenbruk</p> <p>R: Høy P: Høy S: Middels</p>	<p>Det er høy RPS for gjenbruk og gjenvinning av kaffemaskiner og komponenter i kaffemaskiner.</p> <p>Kaffemaskiner som er i kontinuerlig drift slites ut med tiden. Relevansen og potensiale for gjenbruk av deler i kaffemaskinen som fortsatt er brukbare er høy. Styrbarheten vurderes til middels, da det er stor forskjell på kaffetjenestene om de har egne teknikere og verksteder hvor jobben kan gjøres, eller om kaffemaskinene må sendes til eksterne firmaer som kan håndtere gjenbruksdeler.</p>

Lav	<p>Kaffemaskin: Gjenvinning</p> <p>R: Høy P: Lav S: Middels</p>	<p>Kaffemaskinene inneholder materialer som metall, plast og elektroniske komponenter. Komponentene kan demonteres og gjenvinnes, og relevansen vurderes derfor til høy.</p> <p>Nasjonal lovgivning sikrer at kaffetjenestene leverer kaffemaskiner som skal destrueres til selskaper som tar imot elektronisk avfall. Potensialet vurderes til lavt.</p> <p>Styrbarheten på selve materialgjenvinningen håndteres av selskapene som mottar kaffemaskinene. Nordisk Miljømerking kan påvirke høy andel materialgjenvinning ved å stille krav til at maskinene skal designes for å kunne demonteres.</p>
Middels eller lav	<p>Kaffemaskin: Komponenter i kaffemaskinen i kontakt med næringsmidler</p> <p>R: Høy P: Lav S: Lav</p>	<p>Relevansen vurderes til høy, da komponenter i kaffemaskiner som er i kontakt med næringsmidler, som for eksempel vann og kaffebeholder, slanger og rør, kan inneholde helse- og miljøskadelige stoffer, som flammehemmere, mykgjørere i plast eller bly i metaller.</p> <p>Kaffemaskiner inneholder mye metaller, normalt sett rustfritt stål og aluminium, samt forekomster av små messingkomponenter. Messingkomponentene kan inneholde bly.</p> <p>Potensialet vurderes til lavt, da kaffemaskinprodusentene kan ha begrensede muligheter til å påvirke sammensetningen i kaffemaskinen, siden komponenter ofte kommer i fra underleverandører. Styrbarheten for å stille krav til komponenter vurderes til lav, da dette er langt tilbake i kjeden fra selve kaffetjenesten. Samtidig er ikke myndighetskravene til komponenter i kontakt med næringsmidler dekkende for alle materialer, og Nordisk Miljømerking stiller krav ved nyinnkjøp av kaffemaskiner.</p>
Lav	<p>Kaffemaskin: Kjemikalier i produksjonen</p> <p>R: Lav P: Lav S: Lav</p>	<p>Bruk av kjemikalier i produksjonsfasen av kaffemaskinen er lav. Kaffemaskinene består i hovedsak av aluminium, rustfritt stål og ulike plasttyper. Overflatebehandling er sjelden, og er en veldig liten del av kaffetjenestens totale miljøbelastning.</p> <p>Potensiale og styrbarhet er også vurdert til lavt, da dette ikke er noe kaffetjenesten kan påvirke.</p>
Transport		
Høy	<p>Kaffetjenestens egen transport: Kaffemaskiner, råvarer, service og vedlikehold</p> <p>R: Høy P: Lav - høy S: Lav - høy</p>	<p>Relevansen for transport av kaffemaskiner, råvarer, service og vedlikehold er vurdert til høy.</p> <p>Potensialet vurderes til middels, da transporten må gjennomføres for å få levert produkter og gjennomført service hos kundene. Miljøpåvirkningen kan reduseres ved at virksomheten benytter kjøretøy med høy Euronormklasse, eller som drives med elektrisitet, biogass eller hydrogen. Potensialet og styrbarhet er lavt for biler virksomheten allerede har, men høyt ved nyinnkjøp av kjøretøy.</p> <p>I tillegg kan miljøpåvirkningen reduseres ytterligere ved økonomisk kjøring og effektiv planlegging av transport av kaffemaskiner, råvarer, service og vedlikehold. Logistikk er et område virksomheten selv har styrbarhet over.</p> <p>Den totale RPS til kaffetjenestens egne transportert vurderes derfor til høy.</p>

Kjemikalier til rengjøring av kaffemaskinene		
Lav	<p>Kjemikalier: Til rengjøring av kaffemaskinene</p> <p>R: Middels P: Lav S: Lav</p>	<p>Bruk av kjemikalier er relevant ved rengjøring av kaffemaskinene. Kjemikaliene som benyttes er som regel to typer kjemikalier, rengjøringsprodukt til kaffemaskin, samt rengjøringsprodukt til komponenter i kontakt med melk og melkepulver.</p> <p>Relevansen er vurdert til middels. Det er nødvendig å rengjøre kaffemaskinene for å gjennomføre normalt vedlikehold. Dette for å sikre god smak på kaffen samt forleng maskindelenes levetid. Produktene som benyttes til rengjøring av komponenter i kontakt med melkeprodukter må sikre effektiv rengjøring for å forhindre bakterievekst. Samtidig er det viktig at kjemikaliene som benyttes ikke inneholder miljø og helseskadelige stoffer, som ikke er lett nedbrytbare, eller påvirker den som skal rengjøre kaffemaskinen negativt.</p> <p>Potensialet er vurdert til lavt, da det ikke benyttes unødvendig mye kjemikalier. Produktene kommer ofte i tablettform eller med gode instruksjoner gjeldende dosering. Styrbarheten er lav, da de ulike kaffemaskinprodusentene anbefaler nøyaktig utvalgte produkter til sine kaffemaskiner, som man som kunde er avhengig av å benytte for at garantitiden til kaffemaskinen skal gjelde.</p>
Innkjøp av produkter og tjenester		
Middels	<p>Engangsartikler</p> <p>R: Lav P: Middels S: Høy</p>	<p>Kaffetjenestene tilbyr kundene sine engangsartikler som kan brukes i forbindelse med servering av kaffe. Typiske engangsartikler kan være engangskaffekopper, lokk, rørepinner og servietter.</p> <p>Store virksomheter har ikke alltid oppvaskmuligheter og har gjort seg avhengig av engangskopper, og vi får derfor ikke styrt unna bruken av engangsartikler. Likevel er potensialet og styrbarheten høy for at leverandøren av kaffetjenesten kan tilby produkter bestående av fornybare råvarer.</p> <p>Engangsartikler står for en liten del av kaffetjenestens totale miljøbelastning og relevansen er lav. Likevel er den totale RPSen vurdert til middels, da det er viktig at en miljømerket kaffetjeneste tenker miljø i alle ledd der leverandøren har styrbarhet.</p>
Middels	<p>Miljømerkede forbruksprodukter</p> <p>R: Lav P: Middels S: Høy</p>	<p>Bruk av forbruksprodukter står for en liten del av kaffetjenestens totale miljøbelastning, og er i praksis kun relevant for produkter benyttet i kontorlokale til tjenesten.</p> <p>Likevel er potensialet vurdert til middels og styrbarheten vurdert til høy, pga. at tjenesten med enkle grep kan bytte ut forbruksprodukter som kopipapir, mykpapir, såpe, rengjøringsprodukter med miljømerkede alternativer.</p> <p>For produkter som inventar (møbler, tekstiler og lignende) er livslengden lang, og relevans, potensialet og styrbarhet er vurdert til lav.</p>
Middels	<p>Miljømerkede tjenester</p> <p>R: Middels P: Middels S: Middels</p>	<p>Kaffetjenesten benytter ofte andre tjenester i drift av sin egen tjeneste. For eksempel er relevansen til vask av biler høy, siden transport står for en stor del av tjenestens miljøbelastning. Potensial og styrbarhet er vurdert til middels pga. at det er ulik tilgang til Svanemerkede vaskehaller i by og distrikt, samt store forskjeller i Norden.</p> <p>Rengjøringsjeneste er et annet eksempel, men her er relevansen vurdert til middels til lav, siden det kun er snakk om rengjøring av kontorlokaler. Likevel er potensial og styrbarhet høy, da miljømerkede rengjøringsjenester er lett tilgjengelig.</p>

2 Begrunnelse for kravene

Norden har et av verdens mest kaffedrikkende folk. En stor del av kaffen som konsumeres brygges på kaffemaskiner på arbeidsplasser, på skoler, restauranter og hotell. Her er det kultur for at arbeidsplasser tilbyr gratis kaffe til de ansatte. De siste årene har den nordiske forbrukeren blitt mer bevisst på kvalitet og smak på kaffen, og dermed stilles det høyere krav til arbeidsgiver om å tilby kaffe av

kvalitet til sine ansatte. Dette påvirker også kvaliteten på kaffemaskiner samt leverandører av kaffetjenester.

Det er først og fremst arbeidsplasser som tilbyr kaffe til sine ansatte på kontor, som har vist interesse for miljømerking av sin tjeneste. Det har vært et økende marked for kaffetjenester på arbeidsplasser de siste ti årene, med unntak av nedgang under koronapandemien.

Kaffe - et miljøproblem og et offer for klimaendringer

Kaffe er den nest største handelsvaren på verdensbasis etter olje. Daglig drikkes det 2,25 milliarder kopper kaffe. Kaffen er en viktig verdikjede i matsystemet, men også et miljøproblem og offer for klimaendringer.

Kaffe er en klimabelastende råvare og står som nr. 5 på listen over mest klimabelastende råvare i vårt matsystem pr. kg, etter blant annet biff, sjokolade og lam. Kaffe er nr. 6 på listen over de råvarene som krever mest landareal under dyrking.¹ I tillegg er kaffeproduksjon en av de viktigste (7-8) grunner til avskoging i verden.

Kaffeplanten er særlig følsom for temperatur, fuktighet og varme, og er et offer for klimaendringer. Dyrkingen må flyttes til nye områder høyere opp i fjellene. I dag dyrkes kaffen på ca. 1100 meter høyde for best produksjon, mens for 10 år siden dyrket man kaffe på 8-900 meter, noe som tilsvarer ca. 30 meter året. Innen få tiår er halvparten av områdene det i dag dyrkes kaffe på, ikke lenger egnet for produksjon. For eksempel vil 90 % av kaffe fra Brasil bli påvirket av klimaendringene.

Produksjon av kaffe genererer enorme mengder avfall, i tillegg til at det benyttes mye vann i produksjonen, til sortering, vasking og foredling. Det går med ca. 4 000 – 5 000 kaffebær til en kilo ferdig brent malt kaffe², og alt fruktkjøtt rundt kaffebønnen blir til avfall. I tillegg genereres 18 millioner tonn kaffegrut på verdensbasis, som blir til avfall etter endt kaffebrygging. Ofte blir ikke dette organiske avfallet utnyttet.

Kaffen har blitt dyrere

Kaffen som råvare handles på børs, og en ubalanse mellom tilbud og etterspørsel får konsekvenser for prisen. Kaffen er den nest mest omsatte råvaren på verdensmarkedet etter olje, og aktørene spekulerer i fremtidige prisbevegelser ved investeringer. Prisen på kaffe har vært kunstig lav i mange år og har ikke dekket produksjonskostnadene for kaffebøndene. Dette har hatt konsekvenser for kaffeplantasjene, da man ikke har hatt mulighet til å investere i driften (utstyr, nyplanting, gjødsling og utvidelse), noe som har ført til at produktiviteten har gått ned og avlingene redusert. Paradokset nå er at kaffebøndene får for dårlig betalt til å dekke produksjonskostnader, mens markedsprisen på kaffe øker.³ Et urolig marked har medført at produsenter og tradere har avventet å selge i påvente av større forutsigbarhet. Plantesykdommer og klimautfordringer som ekstremvær, tørke, flom og stormer, som oppleves mye i områdene Sør- og Mellom-Amerika der kaffen dyrkes, har påvirket verdensproduksjonen og ført til

¹ PLATFORM ON SUSTAINABLE FINANCE: TECHNICAL WORKING GROUP PART B – Annex: Technical Screening Criteria, March 2022

² Norsk Kaffeinformasjon, Kaffeplanten: <https://kaffe.no/kaffeplanten/>

³ The Coffee collective: <https://coffeecollective.dk/stories/a-series-about-the-coffee-paradox-transparency-in-trading>

en betydelig nedgang. Lavere tilbud og stadig økende etterspørsel har ført til at kaffeprisen har steget mye.⁴

3 Beskrivelse av tjenesten

O1 Beskrivelse av virksomheten

Oppgi følgende informasjon om virksomheten:

- Kaffetjenesten må omfatte følgende for å kunne svanemerkes:
Leveranse og installasjon av kaffemaskiner, leveranse av råvarer til kaffemaskinen, samt service og vedlikehold.

Omfatter virksomheten tjenestene ovenfor? Ja/Nei

- Beskriv kaffetjenesten

Inkluderer informasjon om kundesegment, hvem tjenesten tilbys til, hvor tjenesten tilbys, samt hvordan transport og regelmessig leveranse av råvarer, service og vedlikehold foregår.

- Tilbyr virksomheten andre tjenester enn kaffetjeneste? Ja/Nei
  - Hvis ja, list opp hvilke andre tjenester virksomheten tilbyr.
- Link til hjemmeside
- List opp de ulike kaffemaskinene tjenesten tilbyr

Espressobaserte kaffemaskiner, friskbrygg kaffemaskiner, kaffetraktere, manuelle espressomaskiner eller andre?

- Utgjør bulkbryggere (urnbryggere) mer enn 30 % av kaffetjenestens leverte kaffemaskiner? Ja/Nei
- Hvor mange kaffemaskiner har tjenesten utleid pr. år?

Ca. antall, med utgangspunkt i siste 12 måneder, eller siste hele år.

- Annet relevant dere ønsker å opplyse om?

🏠 Last opp dokumentasjon i henhold til kravet.

Bakgrunn

Nordisk Miljømerking ønsker en detaljert beskrivelse av virksomheten for å få riktig oppfatning av tjenesten. Informasjonen skaper grunnlag for korrekt rådgiving i søknadsprosessen.

4 Råvarer: Kaffe, te, kakao og melk

O2 Krav til sertifisert kaffe, te og kakao

80 % av det samlede salget av alle råvarene kaffe, te og kakao pr. kg pr. år, skal være sertifisert i henhold til en ordning som oppfyller Nordisk Miljømerkings "Krav til standarder for fornybare råvarer", se nedenfor.

Navn på produkt, produsent, leverandør og sertifiseringsordning skal oppgis for alle råvarer virksomheten tilbyr fremover.

Beregningen skal gjøres med data fra siste hele år, eller siste 12 måneders salg fra alle eksisterende kundeavtaler, men som et minimum kan data fra tre måneders salg benyttes.

⁴ Norsk Kaffeinformasjon: <https://kaffe.no/hvorfor-har-kaffen-blitt-dyrere%ef%bf%bc/>

Arket "råvarer" i «Mal til rapportering av krav», kan brukes i arbeidet.

Alternativt:

Dersom virksomheten har signert avtaler som begrenser muligheten til å levere historiske data som viser 80 % sertifiserte råvarer, kan virksomheten oppfylle kravet dersom:

- Virksomheten har historiske data som viser at gjennomsnittlig minimum 50 % av det samlede salget av alle råvarene kaffe, te og kakao pr. kg pr. år, er sertifiserte.
Beregningen skal gjøres med data fra siste hele år, eller siste 12 måneders salg fra alle eksisterende kundeavtaler, men som et minimum kan data fra tre måneders salg benyttes.

Og

- Alle nye og fornyede kundeavtaler skal leveres med minimum 90 % sertifiserte råvarer inntil kravet på 80 % for hele tjenesten er oppnådd. Dette kan ikke ta lenger enn 24 måneder fra lisensen blir godkjent, og vil bli fulgt opp ved årlig oppfølging.

Unntak:

Direkte handel: Unntak fra kravet til sertifisering kan gis om råvaren er kjøpt gjennom direkte handel. Med direkte handel menes her råvarer kjøpt direkte fra bonden/kaffefarm, eller fra et lokalt co-operativ i produsentlandet, som har direkte tilknytning til bonden/kaffefarm. Nordisk Miljømerking krever full sporbarhet på kaffens leverandørkjede, samt at prisen som betales for kaffen skal være minimum Fairtrade-pris på gjeldende innkjøpstidspunkt. Det skal rapporteres på hvilke mål som settes og hvilken innsats som gjøres for å ivareta miljø og sosiale forhold ved direkte handel.

(Fairtrade-priser oppdatert 2023: <https://fairtradeanz.org/stories/new-fairtrade-minimum-price-for-coffee-qa>)

Godkjente sertifiseringer er blant annet råvarer merket med Rainforest Alliance, UTZ, Fairtrade, Smithsonian Bird Friendly, EUs forordninger (EU) 2018/848, KRAV, finske «Solmärket» (Luomu), Nyckelpigan, Demeter, Statskontrollert økologisk (Ø-mærket), Demeter og Tún-lífrænt.

Merking etter andre standarder kan benyttes hvis Nordisk Miljømerkings "Krav til standarder for fornybare råvarer" oppfylles.

Last ned Nordisk Miljømerkings bilag "Krav til standarder for fornybare råvarer", hvis relevant.

- ☞ Last opp dokumentasjon/informasjon som viser at 80 % av all kaffe, te og kakao som kjøpes inn er sertifisert. Navn på produkt, produsent, leverandør og sertifiseringsordning der det er relevant, skal fremkomme. Arket "råvarer" i "Mal til rapportering av krav" kan brukes til å dokumentere kravet.

Alternativt

- ☞ Historiske data som viser at gjennomsnittlig minimum 50 % av det samlede salget av kaffe, te og kakao er sertifisert. Navn på produkt, produsent,

leverandør og sertifiseringsordning, der det er relevant, skal fremkomme. Arket "råvarer" i "Mal til rapportering av krav" kan brukes til å dokumentere kravet.

Og

- ☞ En bekreftelse på at alle nye og fornyede kundeavtaler skal leveres med 90 % sertifiserte råvarer inntil kravet på 80 % for hele tjenesten er oppnådd.
- 🔍 Kontrolleres på kontrollbesøk.
- ☞ Hvis virksomheten kjøper råvarer gjennom direkte handel, last opp dokumentasjon/informasjon som viser at kravet overholdes.

Bakgrunn

Kravet til sertifiserte råvarer, er et samlekrav for ulike sertifiseringer, og godkjenner råvarer som er økologisk sertifisert, bærekraftsertifisert og sertifisert med merkeordninger for sosial ansvarlighet.

Dyrking og produksjon av råvarer som kaffe, te og kakao påvirker miljøet og naturen. Eksempelvis står kaffe som nummer 5 på listen over mest klimabelastende råvare i vårt matsystem pr. kg, etter blant annet biff, sjokolade og lam. Kaffe er nr. 6 på listen over de råvarene som krever mest landareal under dyrking.⁵ I tillegg er kaffeproduksjon en av de viktigste (7-8) grunner til avskoging i verden.⁶ Dyrking av kaffe skjer enten i direkte sollys eller ved dyrking av kaffeplanten i skyggen fra andre trær. Kaffe som dyrkes direkte i sollys produserer ca. tre ganger mer kaffe enn "skyggekafe". Utfordringen er at kaffe dyrket i direkte sollys dyrkes hos kaffeplantasjer etablert i områder hvor det opprinnelig var regnskog. Tap av regnskog fører til tap av biologisk mangfold, samt at jorden mister sin fuktighet og jordsmonnet påvirkes negativt og jorden kan bli utarmet.⁷

Bærekraftig produksjon er derfor viktig for at produksjonen av råvarene som blir etterspurt vil være tilgjengelig også i fremtiden. Kaffeplanten er særlig følsom for temperatur, fuktighet, varme og er et offer for klimaendringer. Dyrkingen må flyttes til nye områder høyere opp i fjellene.⁷ I dag dyrkes kaffen på ca. 1100 meter høyde for best produksjon, mens for 10 år siden dyrket man kaffe på 8-900 meter, noe som tilsvarer ca. 30 meter året. Innen få tiår er halvparten av områdene det i dag dyrkes kaffe på, ikke lenger egnet for produksjon. For eksempel kan 90 % av kaffe fra Brasil bli påvirket av klimaendringene.

For å nå FNs bærekraftsmål kreves det en omlegging til mer bærekraftige mat- og landbrukssystemer som opprettholder økosystemene, gir bedre tilpasning til klimaendringer og bedrer jordkvaliteten.⁸ En tredjeparts sertifisering av råvarer er derfor viktig for å kunne dokumentere en mer bærekraftig produksjon. For råvarer som kaffe, te og kakao finnes det flere ulike sertifiseringsordninger som hver for seg fokuserer på en eller flere faktorer under dyrking og fremstilling av

⁵ PLATFORM ON SUSTAINABLE FINANCE: TECHNICAL WORKING GROUP PART B – Annex: Technical Screening Criteria, March 2022

⁶ Wedeux B, Schulmeister-Oldenhove A (2021): STEPPING UP? THE CONTINUING IMPACT OF EU CONSUMPTION ON NATURE WORLDWIDE

⁷ Amanda L. Varco, A Bitter Brew- Coffee Production, Deforestation, Soil Erosion and Water Contamination: <https://ohiostate.pressbooks.pub/sciencebites/chapter/a-bitter-brew-coffee-production-deforestation-soil-erosion-and-water-contamination/>

⁸ FN-sambandet, 'FNs Bærekraftsmål' www.fn.no/Om-FN/FNs-baerekraftsmaal (2022-12-07)

råvarene. Noen stiller krav til forbud mot syntetiske sprøytemidler og kunstgjødsel, innføring av bærekraftige landbrukspraksiser, arbeidsforhold, prosedyrer, overvåkning, forbedring, pris med mer. Nordisk Miljømerking har et langsiktig mål om å kunne stille et krav til 100 % sertifiserte råvarer. Likevel er grenseverdien satt til 80 % sertifisert. Årsaken til dette er sammensatt, og i prinsippet finnes det 100 % sertifisert kaffe tilgjengelig, men i de fleste tilfeller er kaffens pris avgjørende. Kaffetjenestens kunder prioriterer pris foran sertifisert kaffe som ofte koster litt mer, og et krav på 100 % vil derfor være urealistisk på nåværende tidspunkt. Et alternativt krav er også lagt til som en mulighet for de virksomheter som ikke klarer grenseverdien på 80 % med en gang. Virksomheten får da 24 måneder på seg til å oppfylle kravet.

Selv om sertifisering av kaffe er positivt, er det ikke alle kaffebønder som har mulighet til å sertifisere kaffen sin av økonomiske årsaker. Kaffen dyrkes ofte i land med mye fattigdom, og betaling for sertifisering er ikke et alternativ for alle, selv om dyrkingen av kaffen oppfyller kravene til en sertifiseringsordning. Ofte har ikke en kaffebonde råd til kunstgjødsel, og benytter sin egen produserte gjødsel som for eksempel hønsegjødsel, og produksjonen er i prinsippet økologisk, selv om kaffen ikke er sertifisert.

Begrepet "direkte handel" blir i noen tilfeller benyttet om kjøpt direkte fra bonden/kaffefarm, hvor det betales godt for råvarene, samt at etikk og miljø skal være ivare tatt uten at dette kan dokumenteres med en sertifisering. Det eksisterer ikke en definisjon på "direkte handel", og begrepet blir brukt ulikt. Nordisk Miljømerking har besluttet å stille seg positiv til dette hvis innkjøper sikrer

- sporbarhet på kaffen tilbake til bonden, og
- at prisen som betales er over standard Fairtrade-pris og
- at det rapporteres på hvilke mål som settes og hvilken innsats som gjøres for å ivareta miljø og sosiale forhold ved direkte handel.

Merk at dette er Nordisk Miljømerkings forutsetninger som settes for å godta direkte handel, og ikke en definisjon på "direkte handel".

Nordisk Miljømerking ønsker på denne måten å gi et unntak fra kravet til sertifisering, hvis råvaren er kjøpt gjennom direkte handel. Med direkte handel menes råvarer kjøpt direkte fra bonden/kaffefarm. Innkjøper skal sikre sporbarhet på kaffen tilbake til kaffebonden. Ved direkte handel med bøndene kan innkjøpere også være med på å bidra til at sosiale forhold og miljømessige forhold kontrolleres, styres og ivaretas hos bøndene. Det er derfor ønskelig at virksomhetene skal rapportere på sitt arbeid knyttet til dette. Prisen som betales skal være over standard Fairtrade pris for området kaffen dyrkes i. Prisen som betales for kaffen vil kunne reflektere en bærekraftig produksjon. Ved å betale godt for kaffen som kjøpes, får bøndene mulighet til å investere i selve driften med utstyr, nyplanting, gjødsling, og utvidelse. Plantesykdommer og klimautfordringer som ekstremvær, tørke, flom og stormer oppleves mye i områdene Sør- og Mellom-Amerika der kaffen dyrkes, og bøndene trenger bedre betalt om de skal kunne tilpasse seg klimautfordringene de møter.

Nordisk Miljømerking fremmer økologisk merking da dette er merkeordninger som forbyr syntetiske sprøytemidler og kunstgjødsel, samt at økologiske metoder øker det biologiske mangfoldet. Rainforest Alliance og Fairtrade har ikke utviklet like strenge miljøkrav i sine standarder som økologimerkeordningene, men siden kaffe er en spesiell råvare med tanke på produksjonssted og klima- og sosiale utfordringer, støtter vi også sertifiseringsordningene Rainforest Alliance og Fairtrade, som bidrar positivt til forbedring av kaffeindustrien generelt med flere viktige sosiale og miljømessige krav. I Nordisk Miljømerkings andre kriterier sidestiller vi ikke disse sertifiseringsordningene på samme måte som vi gjør på dette området. Dette gjelder kun for råvarene kaffe, te og kakao. Økologisk merking er de merkeordningene som i hovedsak leder i ønsket retning ut fra et miljøperspektiv.

Nordisk Miljømerking vurderer ytterligere råvarestandarder på forespørsel, når lisensinnehavere ønsker å benytte seg av dem.

Kaffestandarder er de mest undersøkte av bærekraftstandardene vi har. I en gjennomgang der 75 % av de vitenskapelige artiklene handlet om kaffe, ble effektene av frivillige bærekraftstandarder målt ved å bruke indikatorer for miljømessig, økonomisk og sosial bærekraft. Det ble konkludert med at "når de er gruppert etter sak, har indikatorresultatene en tendens til å være positive i gjennomsnitt (51 %), etterfulgt av ingen forskjell (41 %) og negative (8 %) utfall. Det er ingen signifikante forskjeller mellom bærekraftsøylene når det gjelder gjennomsnittlig andel positive og negative resultater." Effekten var sterkt avhengig av kontekst. Økologisk sertifisering var underrepresentert i studiene, mens Rainforest Alliance, UTZ og Fairtrade var godt representert. Med 75 % av studiene var kaffe generelt godt representert. Andre oppsummeringer av effekten av sertifiseringer viser at det er vanskelig å si hva som gir den positive effekten, om det er konteksten eller standarden. Det viser seg at det er bedre effekt i områder der lover og regler håndheves av myndighetene.⁹

P1 Poeng for sertifiserte råvarer

Virksomheten gis poeng basert på solgt sertifiserte råvarer (kaffe, te kakao) pr. år, beregnet pr. solgt kg. Maksimalt 6 poeng kan oppnås i dette kravet.

- ≥ 80 - < 83 %: 1 poeng
- ≥ 83 - < 86 %: 2 poeng
- ≥ 86 - < 89 %: 3 poeng
- ≥ 89 - < 92 %: 4 poeng
- ≥ 92 - < 95 %: 5 poeng
- ≥ 95 %: 6 poeng

☞ Poengsummen skal beregnes ut fra krav til andel sertifiserte råvarer. Arket "råvarer" i "Mal til rapportering av krav" kan brukes til å dokumentere kravet.

O3 Krav til økologisk kaffe

20 % av all kaffe virksomheten selger pr. kg pr. år, skal være sertifisert økologisk.

⁹Tradli R (2021) Ecological indicators:
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S1470160X21001552>

Beregningen skal gjøres med data fra siste hele år, eller siste 12 måneders salg, men som et minimum kan data fra tre måneders salg benyttes.

Arket "råvarer" i "Mal til rapportering av krav", kan benyttes i arbeidet.

Med økologisk menes råvarer merket med EUs forordninger (EU) 2018/848, KRAV, finske «Solmärket» (Luomu), Nyckelpigan, Debio, Statskontrollert økologisk (Ø-mærket), Demeter og Tún-lífrænt.

🏠 Last opp dokumentasjon og beregning som viser siste års innkjøp av økologisk sertifisert kaffe beregnet i prosent. Arket "råvarer" i "Mal til rapportering av krav" kan brukes til å dokumentere kravet.

🔍 Kontrolleres på kontrollbesøk.

P2 Poeng for økologisk kaffe

Virksomheten gis poeng basert på solgt økologisk sertifisert kaffe pr. år, beregnet pr. innkjøpt kg. Maksimalt 7 poeng kan oppnås i dette kravet.

≥ 20 - < 23 %: 1 poeng

≥ 23 - < 26 %: 2 poeng

≥ 26 - < 29 %: 3 poeng

≥ 29 - < 32 %: 4 poeng

≥ 32 - < 35 %: 5 poeng

≥ 35 - < 50 %: 6 poeng

≥ 50 %: 7 poeng

🏠 Poengsummen skal beregnes ut fra krav til andel økologisk sertifisert kaffe. Arket "råvarer" i "Mal til rapportering av krav" kan brukes til å dokumentere kravet.

P3 Poeng for økologisk kakao, te og melk

Virksomheten gis poeng hvis 100 % av solgt kakao, te, og/eller melk er økologisk sertifisert.

Melk inkluderer all melk, som for eksempel melkepulver og plantebasert melk.

Maksimalt 3 poeng kan oppnås i dette kravet.

Økologiske råvarer	Poeng
Kakao	2 poeng
Te	1 poeng
Melk	1 poeng

🏠 Last opp dokumentasjon som viser at 100 % av solgt kakao, og/eller te, melk og melkepulver er økologisk sertifisert for å få poeng. Arket "råvarer" i "Mal til rapportering av krav" kan brukes til å dokumentere kravet.

🔍 Kontrolleres på kontrollbesøk.

Bakgrunn

Blant Nordisk Miljømerkings godkjente merkeordninger finner vi økologimerkeordningene. Nordisk Miljømerking ønsker at svanemerkede kaffetjenester selger en høy andel økologisk kaffe, da dette sikrer at kaffen dyrkes uten syntetiske sprøytemidler og kunstgjødsel.

Målet med poengkravene for innkjøpte økologiske råvarer, er å motivere til økt andel innkjøp av økologiske råvarer, utover grenseverdien som er satt.

Økologisk landbruk legger vekt på økologisk balanse, lokale kretsløp og økologisk, økonomisk og sosial bærekraft på lang sikt.¹⁰ Økologiske metoder øker det biologiske mangfoldet og bidrar dermed til å opprettholde økosystemtjenester som landbruket er avhengig av.^{11,12,13} Det blir flere aktive mikroorganismer i jorda¹⁴ og bedre jordhelse og jordkvalitet. Syntetiske sprøytemidler og kunstgjødsel er ikke tillatt fordi det er negativt for det biologiske mangfoldet, og det kan lekke til grunnvann, elver og hav og påvirke vannkvaliteten.

P4 Poeng for skogslandbruk

Virksomheten gis poeng om de gjør innkjøp fra en eller flere kaffefarmer som driver skogslandbruk. Kaffe sertifisert med Smithsonian Bird Friendly oppfyller kravet. Innkjøp fra en kaffefarm gir 1 poeng. Maksimalt 2 poeng kan oppnås i dette kravet.

Med skogslandbruk, også kalt agroskogsbruk ("agroforestry") menes landbruk som kombineres med beplantning av trær/skog og eller husdyrhold, som har miljømessige og sosioøkonomiske fordeler.

- 🏠 Hvis det gjøres innkjøp fra kaffefarm som driver skogslandbruk, last opp dokumentasjon som viser sertifisering for hver kaffefarm med Smithsonian Bird Friendly, eller at tilsvarende krav overholdes.

Bakgrunn

Tap av biomangfold skjer i hurtig tempo og er en like stor miljøtrussel som klimakrisen, beskriver IPBES, FNs naturpanel.¹⁵ Årsakene er arealbruksendringer og tap av arters leveområder, overutnytting av ressurser, forurensning, klimaendringer og fremmede arter.

Driftsmåter som fremmer biologisk mangfold i skogen, og i kulturlandskapet og naturen rundt, er blant annet skogslandbruk. Med skogslandbruk menes landbruk som kombineres med beplantning av trær/skog og eller husdyrhold. I tropiske og tempererte områder, er dette en gammel praksis som har miljømessige og sosioøkonomiske fordeler. Disse driftsmåtene bidrar til den gjennomgripende endringen som IPBES etterlyser. Svanemerket gir poeng til

¹⁰ Arbenz M, Gould D, Stopes C (2016) Organic 3.0 – for truly sustainable farming and consumption, IFOAM Organics International, Bonn and SOAAN, Bonn.

http://www.ifoam.bio/sites/default/files/organic3.0_v.2_web_0.pdf

¹¹ Tuck SL, Winqvist C, Mota F, Ahnström J, Turnbull LA, Bengtsson J (2014) Land-use intensity and the effects of organic farming on biodiversity: a hierarchical meta-analysis. *Journal of Applied Ecology* 51:746–755. <https://doi.org/10.1111/1365-2664.12219>

¹² Rahmann G (2011) Biodiversity and Organic Farming: What do we know? *vTI Agriculture and Forestry Research* 3(61):189–208. Metaanalyse av 766 studier.

www.fao.org/fileadmin/user_upload/sustainability/pdf/11_11_28_OA_biodiversity_Rahmann.pdf

¹³ Dainese M et al. (2019) A global synthesis reveals biodiversity-mediated benefits for crop production. *Science Advances* 5(10) eaax0121. <https://doi.org/10.1126/sciadv.aax0121>

¹⁴ Lori M, Symnackzik S, Mäder P, De Deyn G, Gattinger A (2017) Organic farming enhances soil microbial abundance and activity – A meta-analysis and meta-regression. *PLoS ONE* 12(7):e0180442. <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0180442>

¹⁵ IPBES (2019): Global assessment report on biodiversity and ecosystem services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services. E. S. Brondizio, J. Settele, S. Díaz, and H. T. Ngo (editors). IPBES secretariat, Bonn, Germany. 1148 pages. <https://doi.org/10.5281/zenodo.3831673>

virksomheter som benytter seg av produkter fra produksjon som hensyntar dette og bidrar til reduksjon av tap av biologisk mangfold.

Smithsonian Migratory Bird Centers Bird Friendly¹⁶ er den eneste utbredte kaffe- og kakaosertifisering der skogslandbruk er obligatorisk. Kaffen skal også være 100 % sertifisert økologisk og selges hovedsakelig i Nord-Amerika.¹⁷

Noen tredjeparts bærekraftstandarder anbefaler skogslandbruk og inneholder retningslinjer for hvordan det skal gjøres, selv om det ikke er obligatorisk. Dette inkluderer Rainforest Alliance-sertifisering¹⁸ for kaffe, te, kakao, urter, krydder, blomster etc., og Fairtrade-kaffe, kakao, kokosnøtt, sukker, te, vin, blomster, ferske råvarer etc. PEFC-skogsertifisering i 2018 inkluderte «Trees outside Forests», dvs. trær på jordbruksareal, i sine kriterier. FSC-sertifisering gir også muligheten til å sertifisere skogslandbruk. Økologisk kaffe kan til en viss grad forventes å dyrkes i agroskogbruk fordi syntetiske sprøytemidler og kunstgjødsel er forbudt, men det er ingen krav til type eller dekning av trær. Selv om flere produsenter merker sin kaffe med "skyggegrodd"/"shade-grown", er dette verken en sertifisering eller en regulert betegnelse.

Nordisk Miljømerking fremmer økologisk sertifisert kaffe ytterligere ved å premiere for kaffe sertifisert med Smithsonian Bird Friendly.

5 Kaffemaskiner

04 Oversikt over kaffemaskinenes energieffektivitet

Virksomheten skal etablere en oversikt over samtlige kaffemaskiners energieffektivitet. For hver maskin skal navn, modell, type maskin, produsent, antall kaffemaskiner eid av virksomheten og energitap, alternativt energiforbruk, fremkomme.

Energieffektiviteten til kaffemaskinene kan angis i

- Energitap i kWh pr. døgn i henhold til DIN 18873-2:2016-02, eller
- Energiforbruk i Wh/L med tilhørende energiklasse i henhold til European Vending Association Energy Measurement Protocol (EVA EMP) versjon 3.1 B.

Bulkbryggere og manuelle espressomaskiner er unntatt fra kravet.

Nordisk Miljømerking oppdaterer kravet så snart ny teststandard for energiforbruk i kaffemaskiner er klar, "Professional and commercial coffee machines". Den nye standarden er under utvikling og estimeres å være klar i 2024. Referanser til ny standard kommer til å erstatte de nåværende referansene til DIN 18873-2:2016-02 og European Vending Association Energy Measurement Protocol versjon 3.1 B.

¹⁶ <https://nationalzoo.si.edu/migratory-birds/bird-friendly> (2022-11-18)

¹⁷ <https://nationalzoo.si.edu/migratory-birds/bird-friendly-farm-criteria> (2022-12-07)

¹⁸ Rainforest Alliance and UTZ merged in 2018 and published the revised Sustainable Agriculture Standard in 2020. Currently, products certified by the two old standards and the new standard are all certified as Rainforest Alliance, and there is a transition period during which the old standards are being phased out.

- ☞ Last opp oversikt over kaffemaskinene tjenesten tilbyr. Arket "kaffemaskiner" i "Mal til rapportering av krav" kan brukes til å dokumentere kravet.

Bakgrunn

Ved å etablere en oversikt over kaffemaskinenes energieffektivitet kan man rangere maskinene fra gode til mindre gode. Dette kan benyttes som et grunnlag når kaffetjenesten skal gjøre nyinnkjøp av kaffemaskiner. Kaffemaskiner med dårlige energiprestasjoner bør prioriteres og fases ut, når det er tid for utskiftning.

Gjeldende kriterier henviser til DIN 18873-2:2016-02 samt European Vending Association Energy Measurement Protocol (EVA EMP) versjon 3.1 B.

DIN-standarden DIN 18873-2 "Methods for measuring of the energy use from equipment of commercial kitchens Part 2: Commercial coffee machines" er en teststandard utviklet for å teste energiforbruk uttrykt i energitap fra helautomatiske kaffemaskiner for offentlig bruk, samt kjøleskapssystemet for melk. Det tyske selskapet HKI er den tyske bransjeorganisasjonen for hus-, varme- og kjøkkenutstyr¹⁹, som inkluderer kommersielt og privat kjøkkenutstyr. HKI har en database, HKI Cert, hvor energiprestasjoner til kjøkkenapparater listes opp, deriblant kaffemaskiner²⁰.

EVA EMP er en frivillig testprotokoll for å måle alle typer av vending-automater/vareautomater, både for å kjøle ferske matvarer og automater som serverer varm drikke. European Vending Association (EVA) er den europeiske bransjeorganisasjonen for vendingautomater. EVA EMP har en tilhørende beregningsmodul med et kalkuleringsark som kan benyttes av kaffemaskinprodusenten til å sette et energiklassenivå på sine maskiner, og skalaen går fra G til A++. EVAs energiskala er en uoffisiell skala fra EVA og må ikke forveksles med EUs offisielle energimerkeordning for hvitevarer. Energiskalaen gjør det mulig å sammenligne kaffemaskinenes energieffektivitet. Samtidig er dette en beregning som kan gjøres av produsenten selv, og ikke en uavhengig tredjepart. Det kreves derfor at testingen enten skal gjennomføres av et uavhengig testinstitutt eller av produsenten selv, forutsatt at produsenten har et kvalitetsystem der prøvetaking og analyser inngår og er sertifisert i henhold til ISO 9001 eller ISO 9002.

O5 Overgang til energieffektive kaffemaskiner ved nyinnkjøp

Kaffemaskiner med dårlige energiprestasjoner skal prioriteres først, når det er tid for utskiftninger av maskiner i kaffetjenestens utvalg, og nye maskiner skal kjøpes inn.

Ved nyinnkjøp og utskiftning av kaffemaskiner, skal virksomheten ha rutiner som sikrer at kaffemaskiner med lavest energieffektivitet fases ut og erstattes.

- ☞ Last opp rutine som beskriver hvordan virksomheten sikrer at kaffemaskiner med lavest energieffektivitet skiftes ut og erstattes ved nyinnkjøp av nye kaffemaskiner.

¹⁹ <https://www.grosskuechen.cert.hki-online.de/de/home> (06.12.2022)

²⁰ <https://www.grosskuechen.cert.hki-online.de/en/geraete/typen-liste/geraete-nach-typ-liste?typ=Heissgetraenkebereiter> (06.12.2022)

Bakgrunn

Kaffemaskiner med dårlige energiprestasjoner skal prioriteres først, når det er tid for utskiftninger av maskiner i kaffetjenestens utvalg. Virksomheten skal ha rutiner som sikrer at kaffemaskiner med høyt energitap eller energiforbruk skal fases ut. På denne måten sikrer kaffetjenesten at de tilbyr sine kunder energi-effektive kaffemaskiner på sikt.

Med dette kravet mener ikke Nordisk Miljømerking at kaffetjenesten bør skifte ut alle maskiner i sortimentet, snarere tvert imot, det er bra å utnytte maskinene man allerede har i sortimentet. Men når det er tid for utskiftninger, skal energiprestasjoner hensyntas.

O6 Grenseverdi for energiforbruk ved nyinnkjøp av kaffemaskiner

Dette kravet gjelder ikke versjon 2.0 av kriteriene, men vil bli oppdatert i løpet av 2024.

Nordisk Miljømerking oppdaterer energikravet, "Grenseverdi for energiforbruk ved nyinnkjøp av kaffemaskiner" så snart ny teststandard for "Professional and commercial coffee machines" er publisert og datagrunnlaget for grenseverdier er godt nok. Den nye standarden er under utvikling og estimeres å være klar i 2024. Krav i henhold til ny standard kommer til å erstatte våre eksisterende krav, som refererer til DIN 18873-2:2016-02 og European Vending Association Energy Measurement Protocol versjon 3.1 B.

Kravet kommer til å omfatte at virksomheten skal ha rutiner som sikrer at nyinnkjøp av kaffemaskiner oppfyller grenseverdi til energiforbruk. Grenseverdien vil bli satt etter at standarden er publisert.

☞ Dette kravet gjelder ikke for versjon 2.0 av kriteriene, men vil bli oppdatert i løpet av 2024. Ingen dokumentasjon kreves på nåværende tidspunkt.

Bakgrunn

Energiforbruk: Energiforbruket i bruksfasen utgjør en stor miljøpåvirkning i kaffemaskinens livssyklus. Ved å stille krav til maksimalt energiforbruk i henhold til ny standard for profesjonelle og kommersielle kaffemaskiner ved nyinnkjøp, sikrer virksomheten at de tilbyr kundene sine energieffektive kaffemaskiner, som reduserer miljøpåvirkningen.

Den nye EU-standard for måling av energiforbruk av profesjonelle og kommersielle kaffemaskiner er under utvikling, og arbeidet gjennomføres av arbeidsgruppen (WG) under teknisk komité (TC) 59X av CENELEC (CLC) CLC/TC 59X/WG 21)^{21, 22, 23}. Nordisk Miljømerking oppdaterer kravene til energiforbruk når den nye standarden er publisert og datagrunnlaget for grenseverdier til nyinnkjøp er god nok. Ny standard vil inkludere "manuelle espressomaskiner", som igjen vil medføre at Nordisk Miljømerking i fremtiden også vil kunne stille krav til denne type kaffemaskiner. Inntil ny standard er på plass, henviser kravene "Oversikt over kaffemaskinenes energieffektivitet", samt "Overgang til

²¹ CLC TC 59X general web page:

https://standards.cencenelec.eu/dyn/www/f?p=305:7:0:25::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:1257245

²² CLC TC 59X structure web page: https://standards.cencenelec.eu/dyn/www/f?p=305:29:0::FSP_ORG_ID,FSP_LANG_ID:1257245,25&cs=1B108A01466EEE10BF2A50D948A8CE494#1

²³ CLC TC 59X WG 21 web page: https://standards.cencenelec.eu/dyn/www/f?p=305:7:0::FSP_ORG_ID:2148490

energieffektive kaffemaskiner" til DIN 18873-2:2016-02 og EVA EMP versjon 3.1 B.

07 Krav til kaffemaskiners komponenter i kontakt med næringsmidler, ved nyinnkjøp

Ved nyinnkjøp av kaffemaskiner skal virksomheten sikre at følgende stoffer ikke inngår i kaffemaskiners komponenter i kontakt med næringsmidler:

- Stoff som klassifiseres som CMR (kategori 1 og 2) i henhold til CLP.
- Stoffer på kandidatlisten: <http://echa.europa.eu/sv/candidate-list-table>
- Ftalatene di-n-oktylfталat/DNOP (CAS-nr. 117-84-0) og diisoheptylfталat/DIHP (CAS-nr. 41451-28-9).
- Halogenerte organiske forbindelser.
- Antibakterielle emner (inkludert sølvioner, nanosølv, og nanokobber).
- Tinn, kadmium, krom VI og kvikksølv og deres forbindelser.
- Halogenerte flammehemmere.
- Hormonforstyrrende stoffer: Stoffe på "Endocrine Disruptor Lists", List I, og List III.

List I: <https://edlists.org/the-ed-lists/list-i-substances-identified-as-endocrine-disruptors-by-the-eu>

List III: <https://edlists.org/the-ed-lists/list-iii-substances-identified-as-endocrine-disruptors-by-participating-national-authorities>

Inngående stoffer: alle emner i produktet, inklusive tilsatte additiver fra råvarene. Kjente avspaltningsprodukter fra inngående stoffer (for eksempel formaldehyd, arylamin, konserveringsmidler) regnes også som inngående stoffer.

Forurensninger er unntatt fra kravet. Med det menes rester fra produksjonen, inkludert råvareproduksjonen, som finnes i det ferdige produktet med konsentrasjoner ≤ 100 ppm ($\leq 0,1$ vektprosent, ≤ 100 mg/kg) i det ferdige produktet. Eksempler på hva som kan regnes som forurensning er rester fra reagenser inkludert monomerer, katalysatorer, biprodukter, rengjøringsmidler til produksjonsutstyr m.m.

Bilag 2 "Forbudte stoffer i kaffemaskinens komponenter i kontakt med næringsmidler" skal fylles ut av kaffemaskinprodusent ved nyinnkjøp.

☞ Dokumentasjon må legges frem ved årlig oppfølging. Bilaget "Forbudte stoffer i kaffemaskinens komponenter i kontakt med næringsmidler" skal fylles ut av kaffemaskinprodusent ved nyinnkjøp, og lastes opp ved årlig oppfølging.

☞ Last opp rutine for nyinnkjøp av kaffemaskiner, som sikrer at kravet overholdes.

Bakgrunn

Nordisk Miljömärkning vill undvika att Svanenmärkta tjänster erbjuder produkter som innehåller miljö- och hälsofarliga ämnen. I denna produktgrupp är det relevant att ställa krav på att kemiska ämnen med problematiska egenskaper inte får ingå i kaffemaskinens komponenter som är i kontakt med livsmedel.

Kravet gäller samtliga kaffemaskiner som ingår i den Svanenmärkta kaffetjänsten, inklusive urnbryggare och manuella espressomaskiner. Kravet

stalls på alle komponenter i kaffemaskinen som er i kontakt med livsmedel, t.ex. beholdere for kaffebønner/kaffe, malskiver/kvarn, vattentank samt rør, slanger og eventuelle koplinger i maskinen derigjennom vannet eller kaffevatten flödar. En kaffemaskin må oppfylle forordningen 1935/2004 for material i kontakt med livsmedel. Materialspesifikke forordninger for en kaffemaskin finnes endast for plast (10/2011/EU). Motsvarande europeisk forordning for metaller og legeringar, eller gummi som er i kontakt med livsmedel, finnes ikke ennå. Metaller og legeringar anvendes i material i kaffemaskinerna som er i kontakt med livsmedel og er derfor en mulig forureningskilde for den dryck som produceras. Migration av stoffer får ikke ske i mengder som äventyrar människors hälsa.

Som ingående ämne räknas alle stoffer i produkt, om ikke annet angis, også tilsette additiver i råvarorna (t.ex. konserveringsmiddel og stabilisatorer), dock ikke forureninger fra produksjonen, inklusive råvaruproduksjonen. Som forureninger räknas rester fra produksjonen inklusive råvaruproduksjonen, som inngår i den ferdige produkt i konsentrasjoner under 100 ppm (0,0100 vektprosent, 100 mg/kg), men ikke stoffer som tilsettes en råvare eller produkt medvetet og med et syfte uavsett mengde. Forureninger på råvarunivå i konsentrasjoner over 1,0 % i råvaren räknas som ingående stoffer. Även kända avspaltningstoffer/produkter fra ingående stoffer räknas som ingående stoffer. Intyg om ingående stoffer gjøres av produsenten utifra den kunnskap som finnes ved den angitte tidspunkt basert på informasjon fra råvaruproducenter/-leverantører, resepten og tilgjengelig kunnskap om den kemiske produkt. Med förbehåll for utvikling og ny kunnskap. Skulle sådan ny kunnskap oppstå er undertegnaren skyldig å lämne in ett oppdatert intyg til Nordisk Miljømerking.

Anibakterielle emner kan inneholde nanomaterialer. Dette tillates ikke.

Definisjonen av nanomaterial/-partikler følger EU-kommisjonens rekommendation om definisjonen av nanomaterial (2022/C 229/01):

”Nanomaterial: ett naturligt, oavsiktligt framställt eller avsiktligt tillverkat material bestående av fasta partikler som förekommer som enda bestandsdel eller som identifierbara partikler i aggregat eller agglomerat och där minst 50 % av dessa partikler i den antalsbaserade storleksfördelningen oppfyller minst ett av følgende villkor:

- a) Partiklarna har en eller flere ytre dimensjoner i storleksintervallet 1–100 nm.
- b) Partiklarna har avlang form, t.ex. stavar, fibrer eller rør, där två ytre dimensjoner er mindre än 1 nm og den andra dimensjonen er større än 100 nm.
- c) Partiklarna har tallriksliknande form, där en ytre dimensjon er mindre än 1 nm og de andre dimensjonerna er større än 100 nm.”

O8 Kaffemaskinens vannkvalitet

Samtlige av virksomhetens kaffemaskiner skal ikke tilføre mer enn 0,001 milligram bly/kg vann.

Virksomheten skal også ha rutiner som sikrer at kravet overholdes ved nyinnkjøp av kaffemaskiner.

Kravet gjelder for eksisterende og nyinnkjøp av kaffemaskiner. Forskjellen kan måles mellom inn- og utgående vann fra kaffemaskinene i henhold til standarden EN 16889. Risiko for tilførsel av bly i vann er gjeldende for kaffemaskiner med messing- eller andre komponenter med bly som er i kontakt med inn- og utgående vann.

Kravet kan dokumenteres på to alternative måter:

Alternativ A: Testrapport fra kaffemaskinprodusent iht. EN 16889 som viser at kravet overholdes.

Alternativ B: Dokumentasjon på at kaffemaskinen ikke inneholder legeringer, messing- eller andre komponenter med bly som er i kontakt med inn- og utgående vann. Bilag 3 "Kaffemaskiners vannkvalitet" kan benyttes.

- ☞ Last opp dokumentasjon fra kaffemaskinprodusent på at kravet oppfylles for samtlige kaffemaskiner. Enten i henhold til alternativ A, testrapport fra kaffemaskinprodusent iht. EN 16889, eller i henhold til alternativ B, dokumentasjon på at kaffemaskinen ikke inneholder messing- eller andre komponenter med bly som er i kontakt med inn- og utgående vann. Bilaget "Kaffemaskiners vannkvalitet" kan benyttes ved dokumentasjon av kravet.
- ☞ Last opp rutine for nyinnkjøp av kaffemaskiner, som sikrer at kravet overholdes.

Bakgrunn

Kravet gjelder samtlige kaffemaskiner som ingår i den Svanenmärkta kaffetjänsten och som har blyhaltiga komponenter i kontakt med livsmedel. Kravet gäller även för urnbryggare och manuella espressomaskiner.

Konsumenter utsätts för bly genom mat, vatten, luft, jord och damm. Den huvudsakliga källan till exponering är via maten. Bly ackumuleras i kroppen, i huvudsak i skelettet, och påverkar nervsystemet. Bly är dessutom giftigt för vattenlevande- och jordorganismer. Även små mängder av bly är hälsoskadliga. I dricksvatten finns således alltid en bakgrunnskoncentration av bly.

Det kan i kaffemaskinen finnas mässingkomponenter, som t.ex. kopplingar mot vattenledningsnätet. Bly tillsätts i mässing för att öka skärbarheten av mässingen och öka dess korrosionsmotstånd. Dessa legeringar kan innehålla olika innehåll av bly från 0,8 % till 3,5 %^{24, 25}. Det pågår också ett utvecklingsarbete i bl.a. armaturindustrin där blyfria mässingsalternativ tas fram. I ogynnsamma förhållanden kan stillastående vatten i kontakt med mässingskomponenter leda till en migration av bly till vattnet.

Dricksvattengränsvärdet för bly är rekommenderat enligt WHO till 10 µg (0,01 mg)/kg vatten. Samtidig har EU och svenska Livsmedelsverket, sänkt gränsvärdet för bly i dricksvatten till 0,005 mg/L²⁶ på grund av blyets skadliga effekter på foster och barns utveckling. Om kaffemaskinen har blyhaltiga komponenter i kontakt med livsmedel, ställs det därför krav på att maskinen inte skall ge ifrån sig mer än 0,001 milligram (mg) bly/kg vatten för att minimera

²⁴ Mikael Hansson, forsknings- & utvecklingschef, Ostnor (2015-02-19)

²⁵ Copper Development Association Inc., Leaded Brasses (2015-02-19)

http://www.copper.org/resources/properties/microstructure/lead_brasses.html

²⁶ SLV 2022. Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten, LIVSFS 2022:12

riskene for oacceptable høye koncentrationer av bly i det utgående vannet fra maskinen. Dette for å sikre at man ikke utsettes for høye mengder bly som tilføres av kaffemaskinen, ettersom kaffe ofte drikkes daglig, gjerne flere ganger om dagen. Eksponering for bly er spesielt problematisk for gravide kvinner, ettersom bly passerer gjennom moderkakan til fosteret, og ifølge EFSA finnes det ingen nedre grense for at bly kan påvirke den kognitive utviklingen hos foster og små barn.²⁷

Grensværdet skal sikrestållas gjennom at kaffemaskinen testas gentemot den europeiske standarden EN 16889 - "Food hygiene - Production and dispense of hot beverages from hot beverage appliances - Hygiene requirements, migration test", vilket är den mest relevanta standarden för nyttillverkade maskiner.

6 Gjenbruk

09 Gjenbruk av maskindeler

Ved avskaffelse av kaffemaskiner skal virksomheten ha rutiner som sikrer at maskindeler som fortsatt kan benyttes tas vare på til gjenbruk.

☞ Beskriv hvordan kravet overholdes.

Alternativt

☞ Last opp rutine/rutiner for gjenbruk av maskindeler.

010 Gjenbruk av kaffemaskiner

Virksomheten skal ha rutiner for gjenbruk av brukte kaffemaskiner.

Rutinene skal sikre at brukte kaffemaskiner tilbys kundene, så lenge maskinene er i god stand og det er potensiale for salg/utleie. Det skal tilbys samme serviceavtale, som ved valg av nyinnkjøpte kaffemaskiner, og det skal ikke være en maks grense for hvor mange ganger en kaffemaskin skal kunne gjenbrukes.

☞ Beskriv hvordan kravet overholdes.

Alternativt

☞ Last opp rutiner for gjenbruk av kaffemaskiner.

011 Markedsføring av gjenbrukte kaffemaskiner

Virksomheten skal ha en tydelig markedsføring av tilbudet av gjenbrukte kaffemaskiner.

☞ Link til hjemmesiden som viser tydelig markedsføring i henhold til kravet.

Alternativt

☞ Beskrivelse av hvordan kravet oppfylles.

Bakgrunn

Nordisk Miljømerking ønsker å fremme gjenbruk. I et sirkulært perspektiv er det viktig at kaffemaskinene er designet på en sån måte at det er mulighet for

²⁷ EFSA 2010. Scientific Opinion on Lead in Food. EFSA Journal 2010; 8(4):1570.
DOI:<https://doi.org/10.2903/j.efsa.2010.1570>.

gjenbruk og utskifting av deler, og sortering for gjenvinning av de ulike komponentene ved end-of-life.

For å optimere kaffemaskinenes levetid, er det viktig at maskinene repareres og at deler kan erstattes. En økning i levetid har direkte positive påvirkninger på miljøbelastningen, og sparer samfunnet for miljøbelastningene relatert til produksjon av nye kaffemaskiner. Maskiner som ikke lengre kan benyttes av ulike årsaker, kan demonteres og delene kan tas vare på.

En leieavtale av en kaffemaskin kan gjerne gå over flere år. Når leieavtalen er utgått, kan det være kunder som ønsker å skifte kaffemaskin, selv om maskinen fungerer. Å sikre muligheter for gjenbruk av disse brukte maskinene vil bidra til reduksjon av miljøbelastningen. Dette er maskiner som fortsatt kan tilbys kunder, gjerne til en redusert pris, sammenlignet med nye maskiner. Nordisk Miljømerking krever derfor at gjenbruk av maskiner skal kommuniseres ut til kunder, slik at de aktivt kan ta bærekraftige valg når det kommer til gjenbruk av kaffemaskiner.

7 Transport

O12 Informasjon om kaffetjenestens kjøretøy

Oversikt over samtlige kjøretøy som blir benyttet av kaffetjenesten med informasjon om registreringsnummer, euronorm, informasjon om drivstoff, for eksempel elektrisitet, biogass, hydrogen, bensin, diesel eller er hybrid.

🏠 Last opp oversikt som viser samtlige kjøretøy med informasjon i henhold til kravet. Arket "Kjøretøy" i "Mal til rapportering av krav" kan brukes til å dokumentere kravet.

Bakgrunn

Ved å etablere en oversikt over virksomhetens kjøretøy, vil virksomheten få et overblikk over hvilke typer drivstoff som benyttes, og man kan rangere kjøretøyene fra gode til mindre gode. Kjøretøy som oppfyller eldre euronorm standarder bør fases ut, når det er tid for utskiftning og overgang til nye.

O13 Nyinnkjøp av kjøretøy

Virksomheten skal ha rutiner som sikrer at nye innkjøpte og leasede kjøretøy enten skal drives med elektrisitet, biogass, hydrogen, eller tilfredsstillende seneste gjeldende euronorm på innkjøpstidspunktet.

Kravet omfatter søkerens egne og leasede kjøretøy som blir brukt til kjøring i tjeneste, for eksempel ved kundebesøk, service og leveranse av råvarer.

Nyproduserte kjøretøy vil alltid leve opp til seneste gjeldende euronorm. Pr. 2023 er seneste euronorm Euro 6. Euro 7 antas å bli implementert i 2025.

Elektriske kjøretøy omfattes ikke av euronorm / euroklassesystemet.

🏠 Last opp rutine for nyinnkjøp av kjøretøy som sikrer at nye innkjøpte og leasede kjøretøy enten skal drives med elektrisitet, biogass, hydrogen, eller tilfredsstillende senest gjeldende euronorm/euroklasse.

Bakgrunn

Nordisk Miljømerking stiller krav til nyinnkjøp og leasing av kjøretøy. Ved å kreve at virksomheten ved innkjøp og leasing av kjøretøy enten skal etterleve

seneste gjeldende Euronorm/euroklasse, eller være drevet med elektrisitet, biogass eller hydrogen, stiller man relevante miljøkrav til kjøretøyene. Euronorm/euroklasse er et europeisk klassesystem som angir høyeste tillatte utslipp av en rekke ulike luftforurensninger for biler, lastebiler og busser. Dette sammen med krav til opplæring i miljøtilpasset kjøring, vil sikre at virksomhetens miljøbelastning fra transport blir redusert.

Utviklingen mot elektrisk drevne kjøretøy går raskt for personbiler og lette lastebiler. Tyngre lastebiler er ikke like lett å elektrifisere, og krever foreløpig andre løsninger. Lademulighetene for elektriske biler er gode i sentrumsnære områder, men utfordrende i enkelte distrikter og deler av Norden. Dette er grunnen til at vi ikke stiller et 100 % krav til elektrisk drevne kjøretøy.

O14 Optimering av transport

Virksomheten skal ha rutiner for optimering av transport.

Rutinene skal som minimum inneholde beskrivelse av hvordan virksomheten optimaliserer sine ruter ved god planlegging av service og kundeoppfølging.

🏠 Last opp rutiner for optimering av transport.

Bakgrunn

Vid en optimering av transport och god ruttplanering utförs transportererna mer resurseffektivt eftersom körsträckan optimeras, antalet fordon som används kan minska, antal stopp per körtur ökar och fyllnadsgraden ökar. För företag med en stor andel fasta rutter kan ruttoptimering planeras. Företag med varierande körningar behöver däremot optimera under dagen.

Företag som har ett digitalt planeringssystem kan spara mycket genom att använda detta för att optimera transporter och planera rutter.

O15 Opplæring i miljøtilpasset og økonomisk kjøring

Alle ansatte, som benytter virksomhetens kjøretøy, skal gjennomgå en opplæring i miljøtilpasset og økonomisk kjøring (Eco-driving).

Opplæringen skal skje senest tre måneder etter lisensiering.

Nyansatte skal få opplæring innen tre måneder.

Teorien bak miljøtilpasset og økonomisk kjøring skal deretter repeteres årlig.

Opplæring i miljøtilpasset og økonomisk kjøring (Eco-driving) kan gjennomføres som et kurs via autoriserte kjøreskoler eller tilsvarende. Alternativt kan en internopplæring gjennomføres via en kurset medarbeider. Årlig repetisjon av teori krever ikke autorisert kjørelærer eller tilsvarende, men kan gjennomføres internt i og av virksomheten.

Miljøtilpasset og økonomisk kjøring er en del av den grunnleggende kjøreopplæringen i Sverige, og alle svenske virksomheter oppfyller derfor krav til opplæring. Krav gjeldende årlig repetisjon av teori er likevel relevant.

📄 Beskriv hvordan opplæringen i miljøtilpasset og økonomisk kjøring gjennomføres, for alle ansatte, nyansatte og ved årlig oppfølging.

Alternativt

- 🏠 Last opp dokumentasjon, som viser opplæring av ansatte i henhold til kravet.

Bakgrunn

"Eco-driving" er et begrep som blir benyttet om miljøtilpasset og økonomisk kjøring. Opplæring i miljøtilpasset og økonomisk kjøring vil medføre reduksjon i drivstoffbruk og CO₂-utslipp, i tillegg til fokus på økt trafikksikkerhet. Ved kursing er gjennomsnittlig drivstoffbesparelse erfaringsmessig på 16-20 %²⁸, noe som bidrar til mindre miljøavtrykk og reduserte kostnader. Kurs baserer seg ofte på en kombinasjon av teori og praktisk kjøring. Nordisk Miljømerking krever derfor at virksomhetens ansatte får opplæring, samt at de årlig repeterer teorien for miljøtilpasset og økonomisk kjøring.

8 Kjemikalier

O16 Informasjon om kjemikalier

Oversikt over samtlige kjemikalier som er aktuelle å benytte til rengjøring av kaffetjenestens kaffemaskiner. Angi kjemikalienes navn, leverandør og rengjøringsfunksjon.

- 🏠 Last opp oversikt over samtlige kjemikalier som skal benyttes. Legg inn navn, leverandør og rengjøringsfunksjon. Arket "Kjemikalier" i "Mal til rapportering av krav" kan brukes til å dokumentere kravet.

- 🔍 Kontrolleres på kontrollbesøk.

Bakgrunn

Nordisk Miljømerking ønsker en totaloversikt over alle kjemikaliene som benyttes til rengjøring av kaffetjenestens kaffemaskiner. Kjemikalienes navn, leverandør og rengjøringsfunksjon skal fremkomme. Samtlige kjemikalier som benyttes skal oppfylle krav til klassifisering.

O17 Klassifisering av kaffemaskinenes rengjøringsprodukter

Ingen av rengjøringsproduktene som benyttes til rengjøring av kaffemaskiner skal være klassifisert i henhold til tabellen under.

Ikke tillatt klassifisering av øvrige kjemikalier

CLP-forordning 1272/2008		
Fareklasse	Farekategori	Farekode
Farlig for vannmiljøet	Akutt kategori 1 Kronisk kategori 1-4	H400, H410, H411, H412, H413
Akutt giftighet	Kategori 1-4	H300, H310, H330, H301, H311, H331, H302, H312, H332
Spesifikk målorgantoksisitet med enkelt eller gjentatt eksponering	STOT SE kategori 1-2	H370, H371, H372, H373
Aspirasjonsfare	Kategori 1	H304

²⁸ NAF, HMS i trafikken: <https://www.naf.no/tjenester/trafikksikkerhet-for-bedrifter/trafikksikkerhet/hms-i-trafikken/>

Sensibiliserende ved innånding eller hudkontakt	Kategori 1/1A/1B	H334, H317 eller merket med EUH 208: «Inneholder (navnet på det sensibiliserende stoffet). Kan forårsake allergisk reaksjon.»
Kreftfremkallende egenskaper	Kategori 1A/1B/2	H350, H351
Kjønnscelemutagenitet	Kategori 1A/1B/2	H340, H341
Reproduksjonstoksisitet	Kategori 1A/1B/2/Lact.	H360, H361, H362
Hormonforstyrrende virkning for menneskers helse	ED HH 1 ED HH 2	EUH380 EUH381
Hormonforstyrrende virkning på miljøet	ED ENV 1 ED ENV 2	EUH431 EUH431
Persistente, bioakkumulerende og giftige egenskaper	PBT	EUH440
Svært persistente, svært bioakkumulerende egenskaper	vPvB	EUH441
Persistent, mobil og giftig	PMT	EUH450
Svært persistente, svært mobile egenskaper	vPvM	EUH451

Vær oppmerksom på at det er produsenten som er ansvarlig for korrekt klassifisering.

- ☰ Last opp sikkerhetsdatablad i henhold til gjeldende europeisk lovgivning (Annex II to REACH Regulation, 1907/2006/EC) for hvert rengjøringsprodukt som benyttes.

Bakgrunn

Samtlige kjemikalier kaffetjenesten tilbyr sine kunder til rengjøring av kaffemaskiner, skal oppfylle krav til fareklassifisering. Kravet er satt på bakgrunn av Nordisk Miljømerkings mål om å redusere økotoksiske stoffer i vannmiljøet samt av hensyn til arbeidsmiljøet til de som benytter produktene.

Nordisk Miljømerking har valgt å inkludere de nye fareklassene EU-kommisjonen innførte 31. mars 2023 for å være i tråd med EUs grønne giv med mål om et giftfritt miljø. Det er nå etablert faredeklarasjoner for hormonforstyrrende stoffer, kriterier for miljøtoksisitet, persistens, mobilitet og bioakkumulering. Ved å inkludere disse klassifiseringene sikrer Svanemerket at kriteriene er knyttet til oppdatert vitenskapelig forståelse og etterlevelse av regelverk. I tillegg er inkludering av stoffer som er persistente, mobile og giftige avgjørende, på grunn av deres utholdenhet, mobilitet og potensielle negative innvirkning på vannkvaliteten. Svanemerket stiller disse omfattende kravene til klassifisering med mål å beskytte miljøet og menneskers helse.

O18 Sikkerhetsdatablader og brukerinformasjon

Sikkerhetsdatablader i henhold til gjeldende europeisk lovgivning (Annex II to REACH Regulation, 1907/2006/EC) og brukerinformasjon for rengjøringskjemikalier som er aktuelle å benytte, skal tilgjengeliggjøres for kaffetjenestens kunder, enten elektronisk eller i papirform.

- ☞ Beskriv hvordan kravet overholdes.

- ☞ Kontrolleres på kontrollbesøk.

Bakgrunn

Det er viktig at sikkerheten til de ansatte som skal benytte kjemikaliene tas på alvor, og det stilles derfor krav til at sikkerhetsdatablader og brukerinformasjon skal være tilgjengelig for kaffetjenestens kunder. Med brukerinformasjon menes informasjon om hvordan produktet skal benyttes og om eventuelle hensyn må tas i forbindelse med bruk, som for eksempel om det må benyttes hansker eller annet verneutstyr i forbindelse med bruk av produktet og hva som eventuelt er korrekte førstehjelpstiltak.

9 Kundens miljørutiner

O19 Energibesparing

- Energisparefunksjon skal aktiveres ved installasjon hvis det er hensiktsmessig, i samråd med kunden og etter kundens behov.
- Kaffetjenestens kunder skal motta informasjon om hvordan kaffemaskinen benyttes mest mulig energieffektivt for sitt behov.

 Beskriv hvordan kravet overholdes

Bakgrunn

Automatiske kaffemaskiner kommer ofte med en energisparefunksjon. Denne funksjonen må aktiveres ved installasjon av kaffemaskinen, og er ikke noe som slås på av seg selv. Nordisk Miljømerking krever derfor at Svanemerkede kaffetjenester skal sikre at energisparefunksjonen aktiveres ved installasjon, hvis det er hensiktsmessig. For de aller fleste vil det være energismart å ha energisparefunksjon påslått, men for noen virksomheter som ønsker kaffe hele døgnet, vil det ikke være hensiktsmessig. For eksempel på sykehus eller andre virksomheter hvor det er folk som kommer døgnet rundt.

Å vite hvordan man bruker ulike funksjoner til kaffemaskinene kan være med å styre energiforbruket, og det stilles derfor krav om at kundene skal motta informasjon om hvordan kaffemaskinen skal benyttes mest effektivt.

O20 Kundens instruksjoner

Det skal finnes tydelige arbeidsinstruksjoner, skriftlige eller digitale, som beskriver at kunden er ansvarlig for følgende:

- Rengjøring og vedlikehold
  - Beskrivelse
  - Frekvens
  - Hvilke rengjøringsprodukter som skal benyttes
- Påfylling av råvarer
- Avfallshåndtering

 Det skal finnes tydelige arbeidsinstruksjoner, skriftlige eller digitale, i henhold til kravet. Last opp et eksempel på en arbeidsinstruksjon som viser at kravet oppfylles.

Alternativt

 Link til et eksempel på digital arbeidsinstruksjon som viser at kravet oppfylles.

Bakgrunn

Før att kaffemaskinen ska ha en god funktion är det viktigt att den underhålls och servas regelbundet av personal på plats som fått tydliga arbetsinstruksjoner. En dåligt underhållen kaffemaskin kan få en högre energianvändning och producera kaffe och drycker som inte smakar bra. Rengörs inte kaffemaskinen regelbundet kan det uppstå hygienska problem då maskinen hanterar livsmedel. Skriftliga arbetsinstruksjoner till kunden för rengöring/service av kaffemaskinen ska därför finnas tillgängliga.

O21 Avfallshåndtering

Virksomheten skal oppfordre til gjenvinning av kaffetjenestens leverte produkter og emballasje ved å informere sine kunder om korrekt avfallshåndtering.

Kommunikasjon om avfallshåndtering skal minimum inneholde informasjon om:

- Kaffegrut skal sorteres som organisk avfall/matavfall, som igjen bør gå til biologisk behandling.
- Emballasjematerialer, som for eksempel plast og papp bør kildesorteres.
- Engangsartikler bør kildesorteres etter lokale forskrifter, eller henvisning på artiklene.

Engangsartikler i papp med eller uten laminat av plastfolie bør sorteres i papp/papiravfall. Engangsartikler i bionedbrytbart komposterbart materiale bør sorteres i restavfall, med mindre virksomheten har en avtale med et industrielt komposteringsanlegg. Engangsløkk av plast, sorteres som plastavfall.

Engangsløkk og andre engangsartikler av bagasse skal være merket som papp eller kartong og sorteres i papp/papiravfall.

- Det skal oppfordres til kildesortering om virksomheten ikke har et etablert system.

☞ Beskriv hvordan virksomheten oppfordrer til gjenvinning av kaffetjenestens leverte produkter og emballasje, i henhold til kravet.

Alternativt

☞ Last opp dokumentasjon som viser at kravet overholdes.

Bakgrunn

Nordisk Miljømerking ønsker å stimulere til at avfallet som oppstår sorteres korrekt, for å sikre høyest mulig grad av materialgjenvinning. Kaffetjenesten kan informere og påvirke sine kunder til korrekt avfallshåndtering av avfallet som genereres fra produktene som leveres. Produksjon av kaffe genererer enorme mengder avfall. Det går med ca. 4 000 – 5 000 kaffebær til en kilo ferdig brent malt kaffe²⁹, og alt fruktkjøtt rundt kaffebønnen blir til avfall. Dette er ikke noe tjenesten selv kan forhindre. Derimot kan tjenesten oppfordre til korrekt håndtering av det avfallet som oppstår ute hos kunden, slik at man kan bidra positivt ved å motivere til gjenvinning i siste ledd for avfallet kunden har styrbarhet over.

Det er ulikt i Norden for hvordan avfallet sorteres, og hvilke fraksjoner som materialgjenvinnes, og om matavfall går til biologisk behandling. Det kan også

²⁹ Norsk Kaffeinformasjon, Kaffeplanten: <https://kaffe.no/kaffeplanten/>

være ulikt fra kommune/distrikt innad i landene. Eksempelvis vil det i fra 2023 komme krav fra norske myndigheter om at mat- og plastavfall skal sorteres og håndteres.³⁰

Det er en forutsetning at de kommunale avfallssystemene gir mulighet til gjenvinning via kildesortering. Gjør de ikke det, har ikke kaffetjenesten styrbarhet over kundens avfallshåndtering. Likevel er det positivt å oppfordres til kildesortering om virksomheten ikke har et etablert system.

Engangsartikler i papp laminert med plast, skal sorteres som papp, og materialgjenvinnes på lik linje som andre mat- og drikkekartonger.

Engangsartikler i papp hvor barrierelaget er voks eller lakk kan dessverre ikke materialgjenvinnes og bør sorteres som restavfall.

Engangskopper og lokk produsert av materiale som er bionedbrytbart, og som skal gå til industriell kompostering, er ikke ensbetydende med at emballasjen kan nyttiggjøres i biogassproduksjon via organisk avfall. Slik emballasje vil i de fleste tilfeller sorteres ut som feilsorteringer hos anleggene og dermed gå til forbrenning. Det er få anlegg i Norden som håndterer industriell kompost, og med mindre virksomhetene har en avtale lokalt, bør disse engangsartiklene sorteres i restavfall.

Engangsartikler i bagasse skal være merket med papp eller kartong, og sorteres deretter. Som regel sorteres papp og kartong sammen med papir, så med mindre man har separate fraksjoner for "papp/kartong" og "papir", kan man sortere bagasse som "papp og papir".

P5 Poeng for ingen salg av engangsartikler

Virksomheten gis 2 poeng om de ikke selger engangsartikler til sine kunder.

Med engangsartikler menes her artikler som engangskopper, lokk og rørepinner.

Virksomheten gis 1 poeng om de ikke selger andre engangsartikler enn pappkopper til sine kunder.

Det vil si ingen salg av artikler som for eksempel lokk og rørepinner.

☞ For å oppnå 2 poeng, last opp dokumentasjon som bekrefter at engangsartikler ikke blir solgt.

☞ For å oppnå 1 poeng, last opp dokumentasjon som bekrefter at ingen andre engangsartikler enn pappkopper blir solgt.

Alternativt

☞ Beskriv hvordan kravet overholdes.

☞ Kontrolleres på kontrollbesøk.

³⁰ <https://www.miljodirektoratet.no/aktuelt/fagmeldinger/2022/juni-2022/nye-krav-til-kjeldesortering-og-materialgjenvinning/> (12.12.2022)

O22 Engangsartikler

Ved salg av engangsartikler skal virksomheten samtidig forebygge unødvendig bruk av engangsartikler. Kaffetjenesten skal:

- Oppfordre kunden til å ha gjenbrukbare kopper som et alternativ til engangskopper.
- Oppfordre kunden til å forebygge unødvendig bruk av engangskopper og lokk.
- Informere kunden om fordelene ved redusert forbruk av engangsservise og om engangsservise sin negative miljøpåvirkning.
- Ved bruk av engangsartikler, skal det etterstrebtes å tilby Svanemerkede engangsartikler, samt engangsartikler som kan la seg materialgjenvinne.

☞ Beskriv hvordan det arbeides forebyggende i henhold til kravet.

Alternativt

☞ Last opp informasjon om hvordan det arbeides forebyggende i henhold til kravet.

Bakgrunn

Målet med kravet er å redusere unødvendig forbruk av engangsartikler, som kun benyttes i noen få minutter. Nordisk Miljømerking mener det er unødvendig bruk av ressurser, og at engangskopper enkelt kan erstattes med flergangskopper, som porselen på arbeidsplasser, hotell og lignende. Det er likevel forståelse for at enkelte virksomheter ikke har mulighet til vask av kopper. Det stilles derfor ikke et forbudskrav til salg av engangsartikler, men et poengkrav for å motivere til redusert salg. I tillegg stilles et krav om at kaffetjenesten skal informere kunden for å forebygge unødvendig bruk av engangsartikler.

1. januar 2024 trer en svensk nasjonal lov i kraft: "Förordning (2021:996) om engångsprodukter"³¹. Målet med denne forordningen er å redusere forsøpling og fremme sirkulær økonomi. Alle som serverer mat og drikke til take-away/"snabbmat" skal tilby sine gjester å få maten servert i gjenbrukbare begre og matbokser. Dette vil si at alle virksomheter som serverer kaffe til gjester som take-away, som for eksempel kafeer, hotell, serveringssteder, osv. må kunne tilby gjenbrukbare begre. Det er derfor ikke alene tillatt å kun tilby engangskopper til kaffe. I tillegg må alle som tilbyr engangsservise på salgsstedet informere forbrukerne om:

- muligheten for å få serveringen i en gjenbrukbar kopp/matboks
- miljøpåvirkningen bruk av engangsservise gir opphav til
- fordelene ved redusert forbruk av engangsservise. Informasjonen skal være synlig og lett tilgjengelig for forbrukeren.

Det er unntak til lovverket for eksempel med hensyn til hvor mange engangsartikler som selges pr. dag og kravet gjelder kun for virksomheter som selger over 150 enheter, og lovkravene gjelder kun mat/drikke som videreselges/serveres.

³¹ [Förordning \(2021:996\) om engångsprodukter: svenskforfattningssamling.se](https://www.svenskforfattningssamling.se)

Nordisk Miljømerking har valgt å inkludere de deler av lovverket som kan være relevant for kaffetjenesten, slik at en Svanemerket kaffetjeneste oppfyller kravene i det svenske lovverket. Merk at lovverket omfatter mer enn servering av kaffe og at serveringssteder må forholde seg til lovverket som helhet og ikke kun de delene som er relevant for kaffe.

10 Innkjøp av miljømerkede varer og tjenester

P6 Poeng for innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester

Virksomheten får poeng for innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester, relevant for kaffetjenesten. For å være poenggivende, skal 100 % av hver kategori være miljømerket med mindre annet er spesifisert. I tillegg gis det poeng for bruk av el-biler. Maksimalt 5 poeng kan oppnås i dette kravet.

Med miljømerket menes her merket med Svanemerket eller EU Ecolabel.

Produkter og tjenester som er poenggivende:

Miljømerkede produkter og tjenester	Poeng
Svanemerket bilvask til 50 % av virksomhetens biler	3 poeng
Svanemerket drivstoff til 50 % av virksomhetens biler	2 poeng
Minimum 50 % av virksomhetens biler er el-biler	2 poeng
Miljømerkede arbeidsklær	1 poeng
Miljømerkede kontormøbler, en kategori	1 poeng (maks 1 kategori)

🏠 For å oppnå poeng, last opp relevant dokumentasjon som viser innkjøp, leverandør og lisensnummer.

🔍 Kontrolleres på kontrollbesøk.

Bakgrunn

Miljømerkede produkter og tjenester oppfyller strenge miljøkrav og har tatt et helhetsgrep om miljøarbeidet sitt. Det betyr at de er blant de miljømessig beste innenfor sin kategori eller bransje. Nordisk Miljømerking premierer derfor bruk av miljømerkede varer og tjenester relevant for kaffetjenesten. For å være poenggivende, må 100 % av det totale innkjøpet av det aktuelle produktet eller tjenesten være miljømerket med mindre annet er spesifisert. Eksempelvis gis det poeng om 100 % av alt arbeidstøy som kjøpes inn av virksomheten er miljømerket, poeng hvis tjenesten benytter Svanemerkede bilvaskehaller til 50 % av sine kjøretøy, samt at det også gis poeng om 100 % av en kategori av møbler er miljømerket, som for eksempel kontorstoler. I tillegg til innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester gis det poeng for bruk av el-biler. I krav til engangsartikler oppfordres det til å kjøpe inn miljømerkede engangsartikler. Samtidig premieres det ikke for innkjøp av miljømerkede engangsartikler, da vi ønsker at kaffetjenesten aktivt skal jobbe med forebygging og redusert forbruk av engangsartikler.

11 Miljøledelse

O23 Ansvarlig person

Virksomheten skal ha en person som er hovedansvarlig for søknadsprosessen, samt årlig oppfølging av lisensen, som sikrer at virksomheten oppfyller Nordisk Miljømerkings krav i lisensperiodens gyldighetstid.

Virksomheten skal informere Nordisk Miljømerking dersom ansvarlig person byttes ut.

🔗 Oppgi følgende informasjon på ansvarlig person: navn, e-post og stillingstittel.

Bakgrunn

En ansvarlig person skal påse at Nordisk Miljømerkings krav oppfylles i hele lisensens gyldighetstid og at de årlige oppfølgingene og rapporteringene gjennomføres. Virksomheten kan bestå av flere avdelinger, men skal i utgangspunktet ha utpekt én ansvarlig person for lisensen og kontakt med Nordisk Miljømerking. Virksomheten kan internt fordele ansvar til ulike avdelinger og flere personer.

O24 Kommunikasjon med personalet

Virksomheten skal ha en rutine som sikrer at alle ansatte som deltar i den daglige driften av virksomheten skal gjennomføre en grunnleggende opplæring gjeldende virksomhetens miljøarbeid.

Opplæringen skal inneholde:

- Informasjon om virksomhetens miljøarbeid og hva det vil si at virksomheten er Svanemerket
- Kommunikasjon om miljøarbeidet, som kan benyttes i dialog med kunder
- Kaffens miljøpåvirkning
- Hva de ansatte kan og skal bidra med i miljøarbeidet

Opplæringen skal skje senest to måneder etter å ha oppnådd sertifikat/lisens for Svanemerket. Alle ansatte skal deretter årlig gjennomgå repetisjon/oppdatering av den grunnleggende opplæringen. Nyansatte skal få nødvendig opplæring innen to måneder.

Nordisk Miljømerkings "Opplæringsmaterieill" kan benyttes til opplæring.

🔗 Last opp virksomhetens grunnleggende opplæring som viser hvordan de ansatte læres opp, i henhold til kravet. Nordisk Miljømerkings "Opplæringsmaterieill", kan benyttes til denne opplæringen.

🔗 Last opp en rutine som sikrer at opplæringen gjennomføres for alle ansatte og nyansatte og som beskriver hvordan årlig repetisjon gjennomføres.

🔗 Kontrolleres på kontrollbesøk.

Bakgrunn

Kunnskap om virksomhetens miljøarbeid og hva det vil si å være Svanemerket er viktig for at de ansatte skal ha en felles forståelse av miljøarbeidet. Med riktig opplæring vil ansatte kunne benytte informasjon om virksomhetens miljøarbeid i

sin kommunikasjon, noe som kan være et stort konkurransefortrinn i dialog med potensielle og eksisterende kunder.

O25 Årlig oppfølging

Virksomheten skal sikre at Nordisk Miljømerkings krav oppfylles gjennom hele lisensperioden. Ved endringer og nyinnkjøp skal virksomheten sende inn og oppdatere opplysninger om:

- Sertifiserte råvarer
- Kaffemaskiner, informasjon om energieffektivitet, vannkvalitet og forbudte stoffer
- Kjøretøy

Virksomheten skal årlig gjennomgå og dokumentere opplysninger i henhold til kravet. Oppfølgingen fra Nordisk Miljømerking kan enten omfatte en gjennomgang av samtlige opplysninger, eller kun utvalgte. Informasjon om eventuell oppfølging og tidsfrist for innrapportering gis på forhånd.

🔗 Beskriv hvordan kravet overholdes.

Bakgrunn

Virksomheten skal løpende sikre at kravene i kriteriene oppfylles under lisensens gyldighetstid. En gang i året skal det gjøres en intern oppfølging og rapportering til Nordisk Miljømerking. Nordisk Miljømerking kan enten gjennomføre en gjennomgang av samtlige opplysninger som rapporteres inn, eller kun utvalgte. Dette tas det en beslutning på fra år til år. Det informeres om kontroll og tidsfrist for innlevering av informasjon i god tid i forveien av en årlig oppfølging. Informasjon om årlig oppfølging gis som regel før årsskiftet, med tidsfrist i løpet av våren påfølgende år.

Årlig oppfølging skal sikre at kravene kontinuerlig opprettholdes. Det er alltid den siste versjonen av rapporterte data, som ligger til grunn for at lisensen oppfylles. Om den årlige rapporteringen avdekker avvik eller forandringer som fører til at krav ikke lenger opprettholdes, skal dette informeres til Nordisk Miljømerking. I samarbeid forsøker vi å finne en løsning.

O26 Reklamasjon

Lisensinnehaveren skal garantere at kvaliteten på tjenesten ikke forringes under lisensens gyldighetstid. Derfor skal lisensinnehaver føre et arkiv over reklamasjoner.

🔗 Last opp rutine for håndtering og arkivering av reklamasjoner.

Bakgrunn

Nordisk Miljømerking krever at virksomheten har et system for håndtering av reklamasjoner. For å dokumentere dette, skal rutinen som beskriver håndteringen sendes inn. Rutinen skal være datert og signert, og vil normalt være en del av virksomhetens kvalitetsledelsessystem. Dersom virksomheten ikke har en rutine for håndtering av reklamasjoner, er det mulig å sende inn en beskrivelse av hvordan virksomheten håndterer dette. Nordisk Miljømerking kontrollerer ved besøk på stedet at håndteringen av reklamasjoner er implementert i virksomheten som beskrevet. Arkivet over reklamasjoner kan også bli sjekket under besøket.

12 Poengsammenstilling

O27 Obligatorisk krav til oppnådde poeng

Kaffetjenesten skal oppnå minimum 7 poeng.

Poengsammenstilling

Poengkrav	Antall oppnådde poeng	Maksimalt antall poeng
P1 Poeng for sertifiserte råvarer		6 poeng
P2 Poeng for økologisk kaffe		7 poeng
P3 Poeng for økologisk kakao, te og melk		3 poeng
P4 Poeng for skogslandbruk		2 poeng
P5 Poeng for ingen salg av engangsartikler		2 poeng
P6 Poeng for innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester		5 poeng
Sum		25 poeng

Last opp en oppsummering av poengberegningen. Arket "Oppsummering av poeng" i "Mal til rapportering av krav" kan brukes til å dokumentere kravet.

13 Endringer sammenlignet med tidligere versjon

Største endringer

Med bakgrunn i oppdatert RPS, er de største endringene følgende:

- Endring av produktgruppedefinisjonen, hele tjenesten må oppfylle kravene.
- Innledende krav om informasjon om virksomheten.
- Innføring av kapitlet "miljøledelse".
- Krav om 80 % sertifiserte råvarer til drikke, hvor "sertifisert" inkluderer alle Nordisk Miljømerkings godkjente sertifiseringsordninger.
- Krav om 20 % økologisk kaffe.
- Innføring av motiverende poengkrav for innkjøp av sertifisert, samt økologisk kaffe, te, kakao og melk.
- Innføring av motiverende poengkrav for kaffe dyrket i skogslandbruk.
- Tilpassede energikrav som sikrer at hele tjenesten kan bli Svanemerket.
- Innføring av sirkulære krav med fokus på gjenbruk.
- Oppdaterte krav til transport, med inspirasjon fra kriteriene til rengjøringstjenester og e-handelstransport.
- Oppdaterte kjemikaliekrav.
- Krav for forebygging av bruk av engangsartikler.
- Innføring av motiverende poengkrav for innkjøp av miljømerkede produkter og tjenester.